



Sygn. akt V KK 198/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puskarski

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Agnieszka Murzynowska

w sprawie **A. M.**

skazanego z art. 209 § 1 k.k.

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 19 maja 2021 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w P. z dnia 25 maja 2020 r., sygn. akt VI K (...)

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę A. M.
przekazuje Sądowi Rejonowemu w P. do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

W dniu 6 kwietnia 2020 r. Prokurator Rejonowy w P. skierował do Sądu Rejonowego w P. akt oskarżenia przeciwko A. M., zarzucając mu, że w okresie od 15 lutego 2019 r. do 1 grudnia 2019 r. w P., uchylał się od wykonywania ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego wobec małoletniego syna M. M. określonego na

kwotę 300 zł miesięcznie, zgodnie z ugodą z dnia 20 kwietnia 2010 r. zawartą przed Sądem Rejonowym w P. w sprawie o sygn. IV RC (...), co spowodowało, że łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, tj. o przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. (k. 81-82, 85).

Sąd Rejonowy w P. wyrokiem nakazowym z dnia 25 maja 2020 r., sygn. akt VI K (...):

1. uznał A. M. za winnego zarzucanego mu czynu wyczerpującego znamiona występkę z art. 209 § 1 k.k i za to na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;
2. na podstawie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 3 k.k. zobowiązał go do bieżącego łóżenia na utrzymanie syna M. M.;
3. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych zwolnił go od obowiązku ponoszenia kosztów procesu i nie wymierzył mu opłaty (k. 88).

Wyrok ten nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się w dniu 25 czerwca 2021 r. (k. 91, 93, 95, 98).

Od powyższego wyroku nakazowego kasację złożył Prokurator Generalny.

Zaskarżył ten wyrok w całości, na niekorzyść A. M.. W kasacji **zarzucił**:

- I. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 502 § 1 k.p.k., polegające na orzeczeniu wobec oskarżonego wyrokiem nakazowym kary bezwzględnego pozbawienia wolności. to jest kary zasadniczej nieprzewidzianej w katalogu kar możliwych do orzeczenia w postępowaniu nakazowym;
- II. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 3

k.k., polegające na orzeczeniu, na podstawie tych przepisów, wobec A. M., za przypisany mu czyn z art. 209 § 1 k.k., środka probacyjnego w postaci zobowiązania go do bieżącego łóżenia na utrzymanie syna M. M., podczas gdy orzeczenie tego środka probacyjnego w przypadku skazania na karę bezwzględnego pozbawienia wolności nie było możliwe.

Podnosząc te zarzuty **wniósł** o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w P. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna w rozumieniu art. 535 § 5 k.p.k.

Należy podzielić stanowisko Prokuratora Generalnego, iż wyrok nakazowy Sądu Rejonowego w P. z dnia 25 maja 2020 r., sygn. akt VI K (...), jest wadliwy z uwagi na rażącą obrazę przepisów prawa karnego procesowego oraz prawa karnego materialnego, opisaną w zarzutach kasacji. Przede wszystkim poza sporem jest, iż z jasnego brzmienia art. 502 § 1 k.p.k., jednoznacznie przecież wynika, że wyrokiem nakazowym można orzec karę ograniczenia wolności lub grzywnę w wysokości do 200 stawek dziennych albo do 200 000 złotych. Przepis ten, będący zarazem powtórzeniem i konkretyzacją normy zawartej w art. 500 § 1 k.p.k., wyklucza zatem wymierzenie wyrokiem nakazowym kary pozbawienia wolności. Sens słowny tego przepisu jest jasny, bo wobec przyjętego w języku polskim znaczenia użytych w nim słów pozwala tylko na jeden ściśle określony sposób jego rozumienia. Orzekając w przedmiotowej sprawie karę pozbawienia wolności, i to w bezwzględnym wymiarze (bez warunkowego zawieszenia jej wykonania), Sąd Rejonowy w P. rażąco naruszył dyspozycję art. 502 § 1 k.p.k.

Konsekwencją tego rażącego uchybienia, w realiach niniejszej sprawy, było

również rażące naruszenie przepisów prawa karnego materialnego, tj. art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 3 k.k.

Z treści art. 34 § 3 k.k. wynika, że wymierzając karę ograniczenia wolności, sąd może orzec świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 k.k. lub obowiązki, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 2-7a k.k., tj. takie, jak:

1. obowiązek przeproszenia pokrzywdzonego z pkt 2;
2. obowiązek wykonywania ciążącego na sprawcy obowiązku łżenia na utrzymanie
innej osoby z pkt 3;
3. obowiązek wykonywania pracy zarobkowej lub nauki lub przygotowania się do zawodu z pkt 4;
4. obowiązek powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających z pkt 5;
5. obowiązek poddania się terapii uzależnień z pkt 6;
6. obowiązek poddania się terapii, w szczególności psychoterapii lub psychoedukacji
z pkt 6a;
7. obowiązek uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych z pkt 6b;
8. obowiązek powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach z pkt 7;
9. obowiązek powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób lub zbliżania się do pokrzywdzonego lub innych osób z pkt 7a.

Uwzględniając powyższe skoro w niniejszej sprawie nie orzeczono kary ograniczenia wolności, to Sąd Rejonowy w P. nie był uprawniony, na powołanej w wyroku podstawie prawnej – art. 34 § 3 k.k., do orzeczenia wobec A. M. środka probacyjnego określonego w art. 72 § 1 pkt 3 k.k., tj. zobowiązania go do bieżącego łżenia na utrzymanie syna M. M., gdyż przepis art. 34 § 3 k.k. nie przewiduje

możliwości orzeczenia środka probacyjnego w przypadku skazania na karę bezwzględnego pozbawienia wolności.

Ubocznie przy tym należy zauważyć, iż orzeczenie obowiązku probacyjnego, określonego w art. 72 § 1 pkt 3 k.k. (zobowiązanie oskarżonego do wykonywania ciążącego na nim obowiązku łóżenia na utrzymanie innej osoby), nie jest ograniczone wyłącznie do wypadku skazania na karę ograniczenia wolności (art. 34 § 3 k.k.), ale jest również możliwe w wypadku skazania sprawcy na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (art. 72 § 1 pkt 3 k.k.), a także przy warunkowym umorzeniu postępowania karnego (art. 67 § 3 k.p.k.).

Trafnie w tej sytuacji podnosi Prokurator Generalny, że nałożenie na A. M. obowiązku probacyjnego, w oparciu o przepisy art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 3 k.p.k., w sytuacji wymierzenia mu kary bezwzględnego pozbawienia wolności, nastąpiło z rażącą i mającą istotny wpływ na treść wyroku obrazą wskazanych przepisów. Uchybienie to doprowadziło bowiem do niezasadnego, pozbawionego podstawy prawnej, orzeczenia wobec oskarżonego obowiązku probacyjnego (por. też wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 kwietnia 2018 r., sygn. akt III KK 76/18, LEX nr 2558346, z dnia 22 stycznia 2020 r., sygn. akt III KK 625/19).

Wskazane wyżej uchybienia miały charakter rażący, a ich wpływ na treść wyroku był oczywisty. Wobec niesporządzenia pisemnego uzasadnienia wyroku, można jedynie przypuszczać, że intencją Sądu Rejonowego w P., albo nie było wymierzenie A. M. kary bezwzględnego pozbawienia wolności w wymiarze 10 miesięcy, na co wskazywałoby rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 2 wyroku, albo też ten Sąd widział potrzebę wymierzenia mu kary bezwzględnego pozbawienia wolności, a to wobec jego uprzedniej karalności za czyn z art. 209 § 1a k.k. (k. 18, 39-40), która to okoliczność niewątpliwie rzutuje na ocenę naganności jego motywacji, tym samym jednocześnie wpływa na ustalenie wyższego stopnia społecznej szkodliwości przypisanego czynu, wtedy zaś zbędne byłoby rozstrzygnięcie z punktu 2 wyroku. Ubocznie należy jednak zauważyć, że z pisma

SSR M. M. z dnia 26 czerwca 2020 r., która tworzyła jednoosobowy skład orzekający w sprawie VI K (...), wynika, że cyt. „intencją sądu nie było wymierzenie oskarżonemu A. M. kary 10 miesięcy pozbawienia wolności”, zaś zapadłe oczywiście błędne rozstrzygnięcie jest skutkiem, cyt. „skopiowania fragmentu innego wyroku”(k. 99).

Kierując się przedstawionymi wyżej motywami Sąd Najwyższy, z mocy art. 537 § 2 k.p.k. i art. 535 § 5 k.p.k., orzekł jak w wyroku.